

Social- och hälsovårdsutskottet

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2022

INLEDNING

Remiss

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2022 (B 5/2023 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- vice ordförande Ilmari Nurminen, Folkpensionsanstaltens fullmäktige
- ordförande Vertti Kiukas, Folkpensionsanstaltens styrelse
- generaldirektör Outi Antila, Folkpensionsanstalten
- ordförande Tuija Sarlin, Kelan toimihenkilöt ry
- direktör Essi Rentola, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Paula Vuorenpää, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt 5 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska fullmäktige övervaka Folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet med beaktande av bland annat kvaliteten på anstaltens tjänster och tillgången till dem. Enligt bestämmelsen ska fullmäktige också årligen lämna en berättelse över sin verksamhet till riksdagen.

Utskottet konstaterar att Folkpensionsanstaltens verksamhet under berättelseåret och de viktigaste statistiska uppgifterna har sammanfattats väl i berättelsen. Utgifterna för de sociala trygghetsförmåner som Folkpensionsanstalten hade hand om uppgick till 16,3 miljarder euro 2022, vilket var 0,9 procent mer än året innan. Utgifterna för pensionsförmåner ökade med 0,6 procent och utgifterna för sjukförsäkringsförmåner med 5,9 procent, medan förmånsutgifterna för allmänna fonden för social trygghet minskade med 2,9 procent. Verksamhetskostnaderna var 610 miljoner euro, vilket utgör cirka 4 procent av de totala kostnaderna för förmånsfonderna.

Folkpensionsanstaltens fullmäktige följer handläggnings- och genomströmningstiderna för förmåner samt serviceläget inklusive antalet kundbesök och volymerna i FPA:s servicekanaler.

Betänkande ShUB 4/2023 rd

Fullmäktige kan begära utredningar, lägga fram förslag och ta ställning till ärenden som gäller förvaltningen. Under året behandlades bland annat samarbetet mellan Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena, det grundläggande utkomststödet, riskhanteringen, utnyttjandet av uppgifter i Kanta-tjänsterna, utvecklingsprogrammet för förmånshandläggningen (Eepos) samt reformen av lagstiftningen om Folkpensionsanstaltens förvaltning.

Riskhantering

Rysslands angrepp på Ukraina, beredskapen inför en eventuell elbrist vintern 2022—2023 samt den fortgående covidpandemin förutsatte intensifierad bevakning och praktiska beredskapsåtgärder av Folkpensionsanstalten. Utskottet anser det viktigt att fullmäktige nogt följ hur riskhanteringen utvecklas vid Folkpensionsanstalten.

Det rådande säkerhetsläget har också ökat risken för cyberattacker, vilket förutsätter dels att myndigheterna vidtar åtgärder som avviker från det normala, dels ett omfattande samarbete mellan myndigheterna. Folkpensionsanstalten har en viktig roll i de uppgifter inom informationsteknik och informationshantering som är centrala i samhället. Utskottet anser det vara viktigt att fullmäktige nogt följ hur Folkpensionsanstaltens omfattande datalager och informationstjänster säkras under alla omständigheter. Utskottet välkomnar att fullmäktigeledamöterna också har lyft fram frågan om hur uppgifterna i Folkpensionsanstaltens tjänster och Kanta-tjänsterna kan utnyttjas i större utsträckning än för närvarande med beaktande av tillräcklig informationssäkerhet.

Kundservice

Antalet ärenden vid Folkpensionsanstalten låg under 2022 i huvudsak på samma nivå som året innan. Trots sloandet av restriktionerna ligger antalet besök på serviceställena fortfarande på en lägre nivå än före covidpandemin. Under året besöktes FPA:s serviceställen cirka 0,6 miljoner gånger, medan antalet samtal var 2,2 miljoner. Av de cirka 16 miljoner ansökningar som kom in till Folkpensionsanstalten under 2022 gjordes 79,2 procent på webben, 19 procent på papper och 1,2 procent muntligen. Kundnöjdheten har i huvudsak hållits på en god nivå.

Under året har Folkpensionsanstalten utvecklat digitala tjänster, såsom e-tjänsten MittFPA, distansservice vid servicepunkter samt chattrobotar. Utskottet har i sina tidigare ställningstaganden (ShUB 43/2020 rd, ShUB 35/2021 rd, ShUB 55/2022 rd) fäst särskild uppmärksamhet vid att trygga när servicen och utveckla nättjänsterna, vid sidan av möjligheterna att uträtta ärenden på distans. Under 2022 fortsatte Folkpensionsanstalten att utveckla när servicen i samarbete med andra aktörer, såsom socialväsendet och sysselsättningstjänsterna. Folkpensionsanstalten deltar också i reformen av statens service- och lokalnät. Kundserviceställena koncentreras till gemensamma servicepunkter inom den offentliga förvaltningen. Genom servicepunkterna kan myndigheterna säkerställa att avståndet till personlig betjäning är rimligt.

Personal

I slutet av året var antalet anställda 8 586, vilket är 289 fler än året innan. I förhållande till antalet anställda var ökningen störst inom resultatenheten för när service till kunder (+12 procent) och kommunikationsenheten (+10 procent).

Betänkande ShUB 4/2023 rd

Utskottet välkomnar att arbetstillfredsställelsen utifrån resultaten av personalundersökningen har hållits på en hög nivå. Enligt enkäten upplever en allt större del av personalen att de kan påverka sitt arbete, man är nöjd med den närmaste chefens ledningsarbete och en stor del av personalen upplever sig kunna samordna arbete och privatliv. Utskottet betonar behovet av kontinuerlig uppföljning av hur arbetshälsan och säkerheten i arbetet utvecklas.

Belastningsfaktorer är enligt personalundersökningen de alltför stora arbetsmängderna och att mängden information man måste tillägna sig är stor. Dessutom har antalet hotfulla och våldsamma situationer ökat betydligt efter det att det grundläggande utkomststödet överfördes till Folkpensionsanstalten, och under berättelseåret ökade antalet anmälningar av hot och våld ytterligare jämfört med året innan. Utskottet anser det vara viktigt att fästa särskild uppmärksamhet vid aktiva insatser för att personalen inte ska behöva utsättas för hotfulla situationer.

Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena

Under 2022 förberedde sig Folkpensionsanstalten på att välfärdsområdena skulle inleda sin verksamhet vid ingången av 2023. Folkpensionsanstalten utsåg regionala kontaktpersoner för välfärdsområdena. Kontaktpersonerna hade till uppgift att bistå dem som beredde frågor som gällde det lokala och regionala samarbetet och att främja samarbetet mellan Folkpensionsanstalten och de kommande välfärdsområdena.

Utskottet betonar vikten av ett smidigt samarbete mellan Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena och välkomnar att fullmäktige följer hur samarbetet fungerar. Samarbetet har en central roll när det gäller att samordna förmåner och tjänster bättre än tidigare. Också utvecklingen av Kanta-tjänsterna är enligt utskottet viktig för att stödja välfärdsområdenas verksamhet. Utöver samarbetet med välfärdsområdena måste man säkerställa ett fungerande samarbete med kommunerna och sysselsättningstjänsterna.

Reform av lagstiftningen om Folkpensionsanstalten

Social- och hälsovårdsutskottet har vid behandlingen av verksamhetsberättelserna från Folkpensionsanstaltens fullmäktige flera gånger understrukt behovet av att utreda om bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens tillsyn och styrning samt Folkpensionsanstaltens ställning behöver ändras (ShUB 3/2018 rd, ShUB 40/2018 rd, ShUB 43/2020 rd, ShUB 35/2021 rd och ShUB 55/2022 rd).

En parlamentarisk arbetsgrupp med uppdraget att utreda tillsynen över Folkpensionsanstalten samt dess ställning och behörighetsförhållanden och behovet av ändringar i lagstiftningen om Folkpensionsanstalten lade fram sitt förslag i februari 2022. Arbetsgruppens ståndpunkter gäller överföring av biträdande uppgifter, erhållande av kontouppgifter från monetära finansinstitut, Folkpensionsanstaltens förvaltning, utveckling av styrningen samt tillsyn och revision. För att bedöma behovet av att se över bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens konstitutionella ställning och lägga fram eventuella ändringsförslag föreslår arbetsgruppen att det inrättas en särskild parlamentarisk arbetsgrupp.

Betänkande ShUB 4/2023 rd

Enligt programmet för statsminister Orpos regering ska bestämmelserna i lagen om Folkpensionsanstalten ändras utifrån ett parlamentariskt arbete i fråga om FPA:s förvaltning, och därtill så, att FPA:s tjänster kan tillhandahållas andra aktörer i samhället för att förbättra säkerheten och försörjningsberedskapen. Utskottet vill påskynda beredningen av lagändringarna. Utskottet ser det dessutom som viktigt att bedöma behovet av att ändra bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens konstitutionella ställning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 5/2023 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 4.10.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Li Andersson vänst
medlem Kim Berg sd
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ville Merinen sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Henrik Wickström sv
medlem Ville Väyrynen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.